

TİP'Lİ KADINLAR

yaşasın
8 Mart

EŞİTLİKTE, ÖZGÜRLÜKTE, YAŞAMDA İNAT KAZANACAK

AKP/ Saray Rejimi; içine saplandığı ekonomik, politik, toplumsal krizin faturasını emekçi halka ve kadınlara çıkarıyor. Yoksulluk derinleşiyor! Kriz büyüyor!

Ekonomik krizden en çok etkilenenler her zamanki gibi kadınlar oluyor. Ev ve bakım işleri zaten kadının omzundayken hane gelirindeki düşüş, kadınları çarşı pazar dolaşarak her şeyin en ucuzunu almaya, eskiden satın alınan bazı gıda maddelerini evde yapmaya zorluyor. Bu; kadınların var olan iş yükünü artırıyor, eşitsizliği ise derinleştiriyor. Üstelik artan işsizlik ve yoksulluk, kadınlara şiddet olarak dönüyor. Yüzyıllardır süren ekmek, eşitlik, özgürlük taleplerimizden bugüne... Temel gıda ürünlerinden; süte, mamaya; ped, tampon, bebek bezi gibi hijyen ürünlerine yani en yaşamsal, en insani ihtiyaçlarımızı edinmek için yürüttüğümüz kavga büyüyor.

Hayatlarımızı bir inşaat alanına çevirmeye çalışan; emeğimize, bedenimize, kimliğimize el koymaya kalkan ataerki ve kapitalizm; kadın düşmanlığını, emek sömürsünü, transfobi, LGBTİ+fobi, baskı ve şiddeti büyütüyor.

Gelin; nafaka, kreş, eşit işe eşit ücret talebimizi sokağa taşıyalım!

Gelin; kadınlar yoksulluğa alışmayacak diye haykıralım!

Gelin; kadına yönelik şiddete, tacize, tecavüze, erkek adaletine karşı örgütlenelim!

Gelin; İstanbul Sözleşmesi'ni yeniden imzalatmak ve tüm maddelerini uygulamak için mücadele edelim!

Gelin; ucuz işgücü olmaya karşı birlikte politika üretelim!

8 Mart'ta bulunduğumuz her yerde kadınların sesini, sözünü, öfkesini meydanlara taşıyalım!

İşçi Kadınının Hakları

HAKLARIMIZ

Stj. Av. Buse Sezen

Ülkemizde İş Hukuku mevzuatı dezavantajlı gruplara özgü birtakım yan haklar barındırmaktadır. Kadınlar ise gerek biyolojik gerek toplumsal bazı nitelikleri ve sorumlulukları nedeniyle bu dezavantajlı gruplar arasında en kalabalık olanıdır. Dolayısıyla İş Kanunu'nda kadınlara özgü bazı haklar ve ayrıcalıklar bulunmaktadır. Her ne kadar bu haklar günümüz koşullarında yetersiz olsa da işverenlerin büyük çoğunluğu bu hakları dahi uygulamamakta veya uygulanmasını gerektirecek durumlarda yaşama ihtimali yüksek olan kadınları doğrudan işe almamaktadır. Büyük mücadeleler sonucunda kazanılmış bu hakların uygulanmasını idretmek noktasında aslında hepimizin, her işçi kadınının cesarete ihtiyacı var. Bu cesaretin de öncelikli kaynağı elbette ki haklarımızı bilmek.

Bu yazıda işçi kadınların özlük haklarını kısaca sıralayacak ve inceleyeceğiz.

Doğum İzni:

Doğum izni, işçi gebe kadınların doğumdan 8 hafta önce ve doğumdan 8 hafta sonrasını kapsayan sürelerde kullanabildiği, raporlu olma durumudur. İşçi mümkün olduğunca çalışmaya devam etmek isterse doğuma 3 hafta kalıncaya kadar çalışabilir. Bu durumda doğum izni, işçinin sağlık raporunu aldığı tarihte başlar. Çoğul gebelikte işçi isterse 10 hafta önce doğum izni başlar. Doğum izninde işçiye işveren değil, raporlu olma durumu sebebiyle devlet ücret öder.

Hamilelik Boyunca Periyodik Kontrollerinin Yapılması İçin İzin:

İş Kanunu 74. Madde uyarınca, hamile işçiye gerekli periyodik kontroller için ücretli izin verilir.

Hamilelik Döneminde, Doktor Raporu Olması Hâlinde Daha Hafif İşlerde Çalıştırılma:

İş Kanunu 74. Maddesi uyarınca, işçinin görevli olduğu iş hamilelik sürecini olumsuz etkileyecekse işçi daha hafif işlerde çalıştırılır. Bu sebeple ücret indirimine gidilemez.

Doğum Sonrasında 6 Aylık Ücretsiz İzin:

16 haftalık doğum izni bittikten sonra işçi dilerse 6 aylık ücretsiz izin kullanabilir. Bu iznin kullanılmasında işverenin takdir yetkisi yoktur. İşçi istiyorsa işverene sadece durumu bildirecek iznini kullanır. Ayrıca, doğum izninin bitiminde işe başlamadan önce, çalışmaya engel bir durum olmadığının raporla belirlenmesi gerekir. Çalışmasının sakıncalı olduğu hekim raporu ile belirlenen çalışan, raporda belirtilen süre ve işlerde çalıştırılmaz.

Süt İzni:

Doğum yapan kadın işçi, bebeği 1 yaşına gelineye kadar günde 1 buçuk saat olmak üzere süt izni hakkına sahiptir. Bu iznin kullanım sa-

atlerini işçi belirler. İşçi dilerse günlük 1.5 saatini bölerek dahi kullanabilir. Bu konuda işverenin söz hakkı yoktur.

Kısmi Süreli Çalışma Hakkı:

İş Kanunu'nun 13'üncü maddesine göre, kadın işçinin ücretli ve ücretsiz analık izinleri bittikten sonra; mecburi ilköğretim çağına başladığı tarihi takip eden ay başına kadar ebeveynlerden birisi kısmi süreli çalışma talebinde bulunabilir.

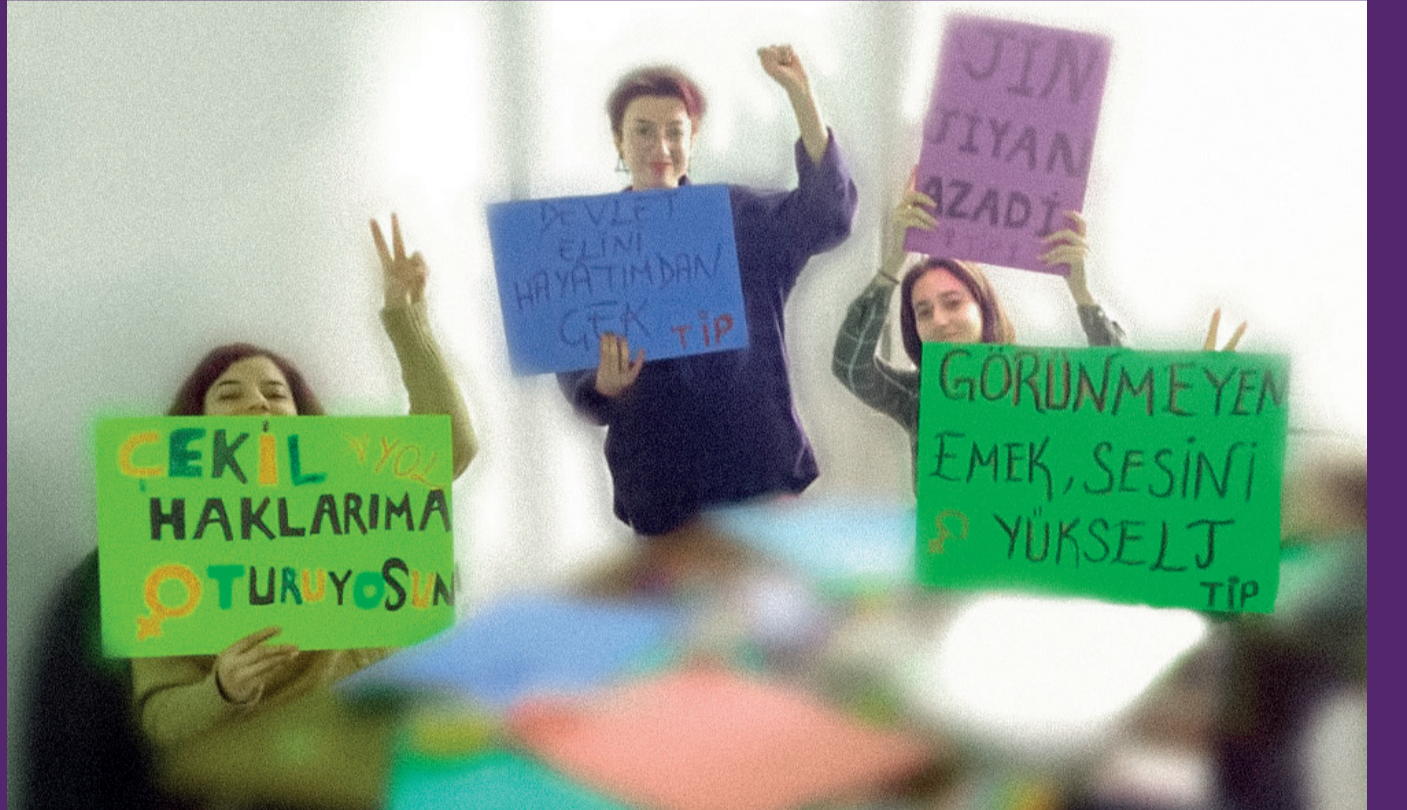
Gece Çalışma Yasağı:

Esas olarak kadınların gece çalışması yasaktır. Kadın Çalışanların Gece Vardiyalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmeliğin 7'nci maddesine göre, kadın çalışanların gece vardiyasında çalıştırılmaları için işe başlamadan önce, gece vardiyalarında çalıştırılmalarında sakınca olmadığına ilişkin sağlık raporu iş yerinde görevli iş yeri hekiminden alınır. Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma

Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik uyarınca yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun 100-150 kadın çalışanı olan iş yerlerinde, emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından çalışma yerlerinden ayrı ve iş yerine en çok 250 metre uzaklıkta gerekli şartları taşıyan bir emzirme odasının kurulması zorunludur.

150 Kişiden Fazla Kadın İşçi Çalıştırılan İş yerlerinde Çocuk Bakım Yurdu Açma Mecburiyeti:

Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik uyarınca yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150'den çok kadın çalışanı olan iş yerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması, bakımı ve emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve iş yerine yakın, gerekli şartları taşıyan bir yurdun kurulması zorunludur. Yurt, iş yerine 250 met-

Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmeliğin 8'inci maddesine göre, kadın çalışanlar gebe olduklarının sağlık raporuyla tespitinden itibaren doğuma kadar geçen sürede gece çalışmaya zorlanamazlar. Yeni doğum yapmış çalışanın doğumu izleyen bir yıl boyunca gece çalıştırılması yasaktır. Bu sürenin sonunda sağlık ve güvenlik açısından sakıncalı olduğunun sağlık raporu ile belirlendiği dönem boyunca da gece çalıştırılmaz.

Gebe veya Emziren İşçiye Fazla Çalışma Yaptırılmaması:

Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmeliğin 9'uncu maddesine göre, gebe veya emziren çalışan günde yedi buçuk saatten fazla çalıştırılmaz.

100-150 Kişi Arası Kadın İşçi Çalıştırılan İş yerlerinde Emzirme Odası Kurma Mecburiyeti:

Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma

reden daha uzaksa işveren taşıt sağlamakla yükümlüdür.

Yer ve Su Altında Çalışma Yasağı:

İş Kanunu'nun 72. maddesinde, maden ocakları ile kablo döşemesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı gibi yeraltında veya su altında çalışılacak işlerde on sekiz yaşını doldurmamış erkek ve her yaşta kadınların çalıştırılması yasaklanmıştır.

Kadın mücadelesi, yıllarca süren bir savaşımın sonunda bu hakları kazanmıştır. Bu haklar tüm kadınlarındır. Haklarımızı kullanmak istediğimizde bu hakları bize çok gören ve bizimle tehdit eden işverenlerin tehditlerine göz yummak, mülakatlarda sorulan "Evlenmeyi, çocuk yapmayı düşünüyor musunuz?" gibi özel hayatımızı irdelenen, haklarımızı kullanmamızın önüne geçmek isteyen hadsiz sorulara cevap vermek zorunda olmadığımızı tekrar tekrar hatırlamalıyız. Bizleri "kadın" olmakla suçlayan bu düzeni birlikte değiştireceğiz!

II.Bölüm

Adalet Kul

Kadınların Sendikal Örgütlenmede Yeri ve Önemi

Dünya tarihi eril bir bakış açısıyla yazıldığı için, erkekler cesaret, akıl, irade ve gücün temsilcisi olarak yüceltilirken, kadınlar ise toplumun ahlakı, erkeğin namusu, iyi eş, iyi anne, fedakâr kadın, kimi zaman kötülük ve uğursuzluk rolleri ile çoklu şiddetin ve sömürünün mağduru hâline getirilmiştir. Yaşanan tarihle yazılan tarih arasında büyük kadın haksızlığı gizlidir. Bu nedenle yazılan tüm tarih, tüm bilimler, gerçekleşen tüm devrimler feminist bakış açısıyla tekrar yazılmalıdır. Küresel kapitalist sistemin hiçbir anlatısı ve önerisi kadınların kurtuluşunu sağlayamaz. Kadınların sosyal haklarına, özel ve kamusal alandaki eşitsizliklerine dokunmayarak, sadece ekonomik etkinliğini arttırmak kapitalizmin en büyük aldatmacasıdır. İkinci aldatmacayı ise kutsal aile söylemi ile yapar. Aile içinde kadın emeğini bir değer değil, zorunlu bir fedakârlık ürünü olarak görerek kadın sömürsünü gizler. Kadınlar, içinde buldukları tüm olumsuz koşullara rağmen direnmekten vazgeçmemiştir. Kadınların direnişteki inadını gören erkek sendikaları tek başlarına kurtuluş olmayacağını ve özgürlüğün iki kanatlı olduğunu görerek kadın iş gücünü örgütlemeye yönelmiştir.

Sendikal örgütlenme ve kadın emeğine ülkemiz açısından baktığımızda eşitsizliklerin daha da derinleştiğini görebiliriz. Türkiye'de sendikal örgütlenme, Avrupa'da olduğu gibi

sanayi devriminin ürünü olarak ortaya çıkmamıştır. Bu durum sendikaların demokratik yapısını ve mücadele alışkanlığını belirlemede etkili olmuştur. Türkiye'de işçi sendikalarının örgütlenme deneyimleri büyük ölçüde kamu kuruluşlarında başlamıştır. Sendikalar uzun zaman kadın örgütlenmesini gündemlerine almamıştır. Böylece sendikalarla kadın işçiler arasında mesafe açılarak birbirine yabancılaşmıştır. Ülkemizde, kadının istihdama katılımının düşük olması, eğitime erişimde eşitsiz durumu, aile içerisindeki iş yükü, geleneksel aile yapısı ve cinsiyete dayalı iş bölümü kadının örgütlenmesi önünde büyük engel oluşturmaktadır. Ülkemizde kadın istihdamı OECD (2020) verilerine göre %32,2'dir. Bunun dışında kayıt dışı olarak tarımda çalışan kadınların toplam çalışanlar içinde oranı %95,7 (TÜİK, 2019). Kadınların kayıt içi çalışmaları sektörel olarak tarımda %25, sanayide %15,6 ve hizmet sektöründe %58'dir. Kadınların istihdama katılımı eğitim seviyelerine göre değişmektedir. Okuryazar olmayanlar %11,4 iken lise %23,6, meslek lisesi %28,3 ve üniversite %54,1 (TÜİK, 2020). Eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların istihdama katılım oranı artmaktadır. Bu nedenle kadınların eşit ve erişilebilir, kaliteli eğitim alması büyük önem taşımaktadır. Üç milyon 852 bin kadın işçinin sadece 337 bini sendikalıdır. Kadınların sendikalaşma oranı %8,7, bu orana kayıt dışı dahil edildiğinde %6 olduğu görülmektedir (DİSK-AR, 2018).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının verilerine göre, sendikalarda 925 yönetim kurulu üyesinin sadece 81'i kadındır. Kurulu bulunan 176 sendikada kadın başkan sayısı ise 7'dir. Sendikal görevlerin tümü hesaba katıldığında %92'sinin erkek olduğu görülmektedir. Üyelerinin %50'sinin kadın olduğu sağlık ve sosyal hizmetler iş kolunda örgütlü sendikaların yönetim kurulu üyelerinin sadece %16'sını kadınlar oluşturmaktadır.

Post-Fordist üretim süreçleri, üretimi zamansal ve mekânsal olarak parçalamıştır. Tam zamanlı yerine kısmi zamanlı, belirsiz süreli sözleşmenin yerini belirli süreli sözleşmeler almış, üretim ölçeği küçültülerek parçalanmıştır. Üretimdeki bu parçalanma emek güçlerini atomize etmiştir. Artık işçiler büyük kitleler halinde üretim yapmak yerine, siparişe dayalı esnek miktar ve esnek zamanlı bir üretim sürecinin içine girmiştir. Değişen üretim koşullarında kadınlar daha çok yarı zamanlı, vasıfsız, düşük ücretle ve genel olarak eve ait işlerin uzantısı olarak görülen, neredeyse örgütlenmenin imkânsız olduğu işlerde istihdam edilmektedir. Evde çalışma, tekstilden metal sanayiye, düşük nitelikten orta nitelikli işlere doğru çeşitlenerek artmıştır. Geleneksel fabrikaların yerini çok parçalı küçük işletmeler almıştır. Sendikalar endüstriyel ilişkilerdeki hızlı değişime ayak uyduramamış ve büyük üye kayıpları yaşamıştır.

“Eşit işe eşit ücret” kuralı işlemediği için, kadınlar iş yerlerinde erkeklerden daha az kazanmaktadırlar. Terfiler yetenek ve bilgi üzerinden değil, cinsiyet üzerinden yapılmaktadır. Kadın emeği geçici süreli, güvencesiz işlerde ve enformel sektörde yoğunlaşmaktadır. Kadınlar, güvencesiz, kuralsız, her türlü aşağılanmaya, cinsel istismara ve kötü çalışma koşullarına rağmen iş yaşamında kalmaya inat etmektedirler. ILO'nun yaptığı bir çalışmada, dünyada kadınların ücretli bir işte çalışma isteği %70 iken bu oran Türkiye'de %87 olarak ölçülmüştür. Aklimıza şu soru takılmalı, tüm bu olumsuz koşullara rağmen kadınlar sendikalardan neden uzak duruyor. Öncelikle bu soruyu cevaplarken bu durumun bir tercih olmadığını bilmemiz gerekiyor. ICFTU'nun 2001 yılında “bir işçi kadına soralım” araştırmasında kadınlar sendikalara katılmama nedenlerini şöyle sıralamıştır; sendikalı olmanın onlara ne sağlayacağını bilmedikleri, ev işlerinden sendikal faaliyetlere zaman ayıramamaları, sendikadan onlarla kimsenin iletişim kurmaması, sendikaların ihtiyaçlarına cevap veremeyeceği gibi nedenler belirtmişlerdir. Kadınların sendikalar hakkındaki bu görüşleri kısmen bir evrensellik taşımaktadır. Sendikalar, kadınları örgütleyebilmek için, öncelikle yukarıda belirtilen her bir sorun için strateji geliştirmelidirler.

Türkiye'de 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre sendikalar, işçilerin ekonomik sosyal hak ve çıkarlarını korumak için, işçilerin bir araya gelerek kurdukları örgüt olarak tanımlanır. Sendika kurma ve üye olma hakkı da anayasanın 51.maddesi ile güvence altına alınmıştır. Bir şeyin yasalarda var olması onun gerçekten var olduğu anlamına gelmez. Sendikaların grev gibi en önemli hakları ellerinden alınıyorsa, hak mücadelesinde karşılarında devletin asker ve polisini buluyorsa, işçi sendikaya üye oldu diye işten atılıyorsa bu hak gerçek olmayan bir haktır. Sendikalar, bir yandan yetersiz yasal düzenlemeler diğer yandan merkeziyetçi ve bürokratik yapılanmaları ile gerçek anlamda bir mücadele örgütü olmaktan uzaktır. Sendikalarda örgüt içi demokrasi çok zayıf hatta bazılarında yoktur. Demokratik katılım karar alma süreçlerinde işlememekte, sadece temsiliyet noktasında zayıf bir şekilde uygulanmaktadır. Sendika yöneticilerinin yüksek ücretlerle uzun süreler başarısız olsalar dahi görevde kalmaları, tabanla bağlarının kopmasına neden olmuştur. Sendikalar değişen işçi profiline göre örgütlenme stratejisi geliştirememiştir. Sadece üyeleri için toplu sözleşme yapan vasıfsız, dar tanımlı mekanik bir örgüt haline gelmiştir. Üyelerden elde edilen aidat gelirleri, profesyonel yöneticilerin ücretleri için kullanılmakta, örgütlenmeye, eğitime, üyelerinin sosyal ve kültürel faaliyetlerine kaynak ayırmamaktadırlar.

Ne Yapmalı?

Sendikalar sadece kadın komisyonları kurmakla yetinmemeli. Çünkü bu komisyonlar genel olarak göstermelik ve karar alma süreçlerinin dışındadır. Kadınların etkin şekilde karar alma mekanizmalarında yer edineceği yapısal bir değişikliğe gidilmelidir. Sendika tüzükleri katılım eşitliğini sağlayıcı şekilde kota ile düzenlenmelidir.

Sendikalar sadece kendi üyeleri için değil, tüm diğer çalışanların haklarının korunması

için çalışma hayatında etkin roller üstlenmelidir. Özellikle ev işlerinde güvencesiz çalışan ve her türlü sömürüye maruz kalan kadınların iş yasalarına ve sosyal güvenlik kapsamına dahil edilmesi için mücadele etmelidir. Hizmet sektöründe ve dağınık şekilde çalışan kadınları örgütlemek için yeni stratejiler geliştirmelidir.

Teknolojideki gelişmeler cinsiyete dayalı iş bölümünü ortadan kaldırmaya başlamıştır. Daha önceleri sadece kadın istihdamı olarak görülen işler erkeklerle, erkek istihdamı olarak görülen işler kadınlara açılarak istihdam şekilleri geçişken bir hal almıştır. İstihdamın büyük bir bölümü sayısal ve zamansal olarak esnek

Sendikalar sadece üyeleri için değil tüm toplum için toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayıcı politikalar talep etmelidir. Günümüzde yıkıcı şekilde varlığını sürdüren kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet ve İstanbul sözleşmesi konularında sendikalar toplumsal muhalefet inşa etmelidir. Sendikalar bilmelidir ki kadınların katılmadığı hiçbir hareket bir değişim sağlayamaz. Özgürlük iki kanatlıdır. Kanatlarından birini bağlayan devletler, toplumlar, örgütler uçamaz özgür olamazlar.

hale getirilmiştir. Evden çalışma yaygınlaşmış, hizmet sektöründe çalışan sayısı artmıştır. Tam zamanlı çalışmanın yerini yarı zamanlı çalışma, süresiz sözleşmelerin yerini belirli süreli sözleşmeler, toplu iş sözleşmesinin yerini bireysel sözleşmeler almaya başlamıştır. Sendikalar çalışma yaşamındaki tüm bu değişimleri analiz etmeden örgütlülüğünü koruyamazlar. Bu nedenle sendikalar öncelikle dar anlam-

eğitimine öncelik verilmeli, tüm sendikal görevlere etkin katılımı sağlanmalıdır. Araştırmalarda Türkiye'de kadınların ev işlerini erkeklerden beş kat daha fazla yaptığı tespit edilmiştir. Kadına yönelik bu dezavantajlı durum göz önünde bulundurularak sendikal faaliyetlere katılım imkânlarını arttırıcı olanaklar yaratılmalıdır. Kadın işçilerin ekonomik ve toplumsal hayata katılımdaki önemli sorunu olan kreş hakkı, sendikalar tarafından kazanılması gereken en önemli hak olarak görülmelidir.

Sendikalar “Eşit işe eşit ücret” konusunu toplu iş sözleşmeleri ile koruma altına almalıdır. Ayrıca iş yerlerinde terfilerin cinsiyetten arındırılmış, adil ve tarafsız bir şekilde uygulanması için müdahaleci olması gerekmektedir. Kadın işçilere karşı yapılan her türlü mobbing cins ayrımcılığı olarak tanımlanmalıdır. Kadınların sendikal faaliyetlere katılımı sadece sendika tüzüklerindeki düzenlemelerle sağlanamaz. Bununla birlikte sendikalardaki eril dil ve cinsiyetçi bakış açısı değişmelidir. Sendikal faaliyetler, yer zaman bakımından kadınların kolay erişim sağlayabileceği şekilde düzenlenmelidir. Kadınların iş yerlerinde yaşadıkları sorunlar, kadın sorunu olarak küçümsenmemeli tüm işçilerin ortak sorunu olarak görülmelidir.

Sendikalar sadece üyeleri için değil tüm toplum için toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayıcı politikalar talep etmelidir. Günümüzde yıkıcı şekilde varlığını sürdüren kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet ve İstanbul Sözleşmesi konularında sendikalar toplumsal muhalefet inşa etmelidir. Sendikalar bilmelidir ki kadınların katılmadığı hiçbir hareket bir değişim sağlayamaz. Özgürlük iki kanatlıdır. Kanatlarından birini bağlayan devletler, toplumlar, örgütler uçamaz özgür olamazlar.

Gelişmiş bir demokrasinin en önemli unsuru örgütlü toplumdur. Gerçek bir demokrasi istiyorsak sendikalar örgütlü güçlerini arttırmalıdır. Sadece üyeleri için değil tüm emekçilerin hakları için mücadele etmelidir. Kadınlara sendikalar dâhil olmak üzere, tüm kamusal alanda

lı sınıf tanımından kendilerini kurtararak tüm ezilen sömürülen emekçileri tek bir sınıf olarak görmelidir. Bu çeşitlenen ve kalabalıklaşan sınıfın ihtiyaçları iyi analiz edilerek ortaklaştırılmalı ve mücadele birlikteliği sağlanmalıdır.

Kadın örgütlenmesi sendikalar için sadece ek bir görev değil, varlık yokluk meselesidir. Sendikalar kadın iş gücünü yok sayarak varlığını devam ettiremez. Bunun için üye kadınların

eşit temsil hakkı tanınmalıdır. Aile kamusal bir birim olarak görülmeli ve kadın erkek eşitliği yasalarca güvence altına alınmalı. Kadını sosyal ve ekonomik yaşamdan alıkoyacak cinsiyete dayalı iş bölümü ortadan kaldırılmalıdır. Sendikalar emekçi kadınları ve kadın emeğini yanına almadan büyümemezler, gelişemezler ve gerçek bir mücadele örgütü olamazlar. Sendikaların kadınlara, kadınların sendikalara ihtiyacı olduğu unutulmamalı.

Röportör: Eylül Zelal Kaya

“Direniş en iyi okuldur.”

Farplas işçilerinin girmiş olduğu grevi kırmak için görevlendirilen, bu görevi kabul etmeyince bir hafta önce girmiş olduğu işten atılan Gebze İlçe Başkanımız Nejla Dolaşık ile söyleştik.

Merhaba Nejla, Farplas işçilerinin direniş geçmesinin nedeni ile başlayalım istersen.

Merhabalar, Farplas işçileri anayasal haklarını kullanarak sendikaya üye oldu. Bunun üzerine işveren 150 işçiyi işten çıkardı. Sonrasında işçiler direnişe geçti. Kendilerini fabrikaya kilitleyen işçileri polis darp ederek gözaltına aldı ve çok sayıda işçi yaralandı.

Evet, süreç hakkında hepimizin az çok bilgisi var aslında. Peki, sizin direnişe dâhil olmanız nasıl gerçekleşti?

Benim dâhil olmam tesadüfen 27 Ocak'ta insan kaynakları firmasında işe başlamamla gerçekleşti esasen. İşe alınma sebebimle Farplas işçisinin grevini kırmak olduğunu bilmiyordum, bilsem işe hiç başlamazdım. Şubatın ilk günü Farplas'a gitmem istenince bu görevi hâliyle kabul etmedim. “Bu açık grev kırıcılıktır. Ben bu sözleşmeyi işçilere imzalatamam, imzalamayan işçileri üst birime şikâyet edemem. Kendime, ilkelerime, sınıf kardeşlerime ihanet edemem.” diye

kendimi direkt ifade ettim. Sonucunda da bir hafta önce alınmış olduğum işimden çıkarıldım.

Orada da fark ettiğimiz üzere kadınları direnişlerde ve en önlere daha fazla görmeye başladık, özellikle son yıllarda. Kadınların erkek işçilerden farklı sorunlar yaşadıkları aşikâr. Farplas'ta ne gibi sorunlarla karşılaşılıyor kadınlar?

Biz kadınlar evlerimizi geçindirmek, çocuklarımızın ihtiyaçlarını karşılamak için her türlü haksızlığa ve eşitsizliğe karşı iş hayatında var olmaya çalışıyoruz. Son yıllarda isyan eden, erkek işçilerle omuz omuza mücadele eden, insanca yaşam arzusunu haykıran kadınları görmek elbette hepimize umut veriyor. Aslında mesele son derece sınıfsal. Kapitalist sistem ekonomik, politik, toplumsal krizlerin faturasını emekçi halka ve kadınlara çıkarır. Kadınların var olan iş yükü artıyor, eşitsizlik derinleşiyor. Üstelik artan işsizlik ve yoksulluk, kadına şiddet olarak dönüşüyor. En insanî ihtiyaçlarımız için büyüttüğümüz mücadele de hâliyle gün geçtikçe büyüyor. Bununla birlikte biz kadınlar sosyal ve ekonomik haklarımız için mücadele etmekten geri durmuyoruz. Unutmayalım ki kadının kurtuluşu işçi sınıfının kurtuluşundan bağımsız değildir, sosyalizmin inşa edilmesine bağlıdır.

Peki, direniş sürecinin bireysel anlamda size ve direniştekilere dönüştürücü etkisi ne oldu?

Direniş en iyi okuldur. Bu okulda işlenen ders hep aynıdır: sınıf mücadelesi ve bilincin geliştirilmesi... Kapitalist üretim tarzı insanı kendine yabancılaştırır. Sömürü koşullarını tam anlamıyla fark ederek her koyun kendi bacağından asılmaz diyerek insanı insan kılan dayanışmanın bilincine varmamızı da direniş sağlar. Çünkü öğreniriz ki tehlikeli olan örgütlenip ayağa kalkmak değil, ölümü gösterip sıtmaya razı etmeye çalışanlara boyun eğmektir.

Son olarak buradan söylemek istediğiniz bir şey yahut bir çağrınız var mıdır?

Hak talep eden; eşitsizliğe karşı, mobbinge karşı, şiddete karşı ses çıkaran kadınlara kadınlığını bil diyorlar. Kadınların baskıya karşı, eşine karşı, patronuna karşı ses çıkarmaktan korkmaması gerekiyor. Çünkü eşiği aşmanın ve mücadeleyi büyütmenin mevcut durumdan daha kötü olmayacağı belli. Direnen, mücadele eden kadın güçlenir!

EYLEM GÜNLÜKLERİ

7 Ocak İstanbul/Avcılar

Kadın Platformu'nun çağrısıyla "Krizin faturasını kadınlar ödemeyecek" diyerek sokaktaydık!

8 Ocak Adana

Ebru Pektaş ile birlikte hem Türkiye özelinde yürütülen kadın mücadelesi hem de kitabı "Kadın Kurtuluş Hareketi: Ütopyalar ve Devrimleri" hakkında konuştuk.

8 Ocak İstanbul/Bakırköy

"Saray'ın bize reva gördüğü yoksulluğa karşı birlikte mücadele edelim, örgütlenelim!" diyerek bildiri dağıttık.

9 Ocak İstanbul/Avcılar

"Yan yana gelelim" bildirimlerimizi dağıtmaya devam ediyoruz

19 Ocak Edirne

Bizlere reva görülen yoksulluğa, eşitsizliğe karşı "Geçinemiyoruz" bildirimlerimizle Edirne sokaklarındaydık.

24 Ocak Muğla

Pınar Gültekin davası için adliyeyedik. Erkek adalete karşı gerçek adaleti savunacağız!

24 Ocak İstanbul

"Özgürlükten ve laiklikten vazgeçmiyoruz" eylemi gerçekleştirdik.

24 Ocak İzmir

"Kadınları susturamayacaklar, bu karanlık bitecek, saraylar yıkılacak!" diyerek açıklamamızı gerçekleştirdik.

25 Ocak Antalya

"Sanatçı, gazeteci kadınlara uygulanan baskının tüm kadınları susturmak ve sindirmek için yapıldığını biliyoruz! Susmuyoruz, korkmuyoruz!" diyerek açıklamamızı gerçekleştirdik.

27 Ocak Diyarbakır

"Özgürlükten ve laiklikten vazgeçmiyoruz!" diyerek açıklamamızı gerçekleştirdik.

4 Şubat İstanbul

TİP'li Kadınlar olarak Farplas'ta direnen işçilerin yanındaydık.

12 Şubat İstanbul/Avcılar

İlçe örgütümüz siyasetten, toplumsal yaşamdan, iş hayatından dışlanan, şiddete maruz kalan, direnen, hakkı yenen ve bunlara boyun eğmiyoruz diyen kadınlara sesleniyor.

17 Şubat İstanbul/4.Levent

Bugün "Haydi Başlıyoruz! 8 Mart'ta Sokaklara!" diyerek "Yoksulluğa alışmayacağız, ucuz iş gücü olmayacağız" bildirimlerimizi dağıttık.

18 Şubat İstanbul

8 Mart Kadın Platformu olarak "Yoksulluğa, Şiddete, Sömürüye Karşı Mücadelemizi Büyütüyoruz" demek için kadınları sokağa çağırdık.

18 Şubat Edirne

8 Mart'a giderken tüm kadınları sesleniyoruz, gelin İstanbul Sözleşmesi'ni yeniden yürürlüğe sokmak ve tüm maddelerini uygulamak için mücadele edelim!

18 Şubat İstanbul

Parti Sözcümüz Av. Sera Kadıgil ve beraberindeki parti üyemiz kadın avukatlar, demans tanısı konulmasına rağmen hukuksuzca cezaevinde tutulan Aysel Tuğluk için İstanbul Barosu önünde düzenlenen basın açıklamasına katıldı.

18 Şubat Antalya

"Gelin; nafaka, kreş, eşit işe eşit ücret talebimizi sokağa taşıyalım!" diyerek bildirimimizi dağıttık.

19 Şubat İstanbul/Bakırköy

Bildirimlerimizi "Gelin; kadına yönelik şiddete, tacize, tecavüze, erkek adalete karşı örgütlenelim!" çağrısıyla dağıttık.

19 Şubat İstanbul/Kağıthane

"Gelin; emeğimizi yok sayanlara, mobbing uygulayanlara karşı mücadele edelim!" çağrısıyla sokaklardaydık.

19 Şubat İstanbul/Beşiktaş

"Gelin; 6284'ü uygulamayanlara, cezasızlık politikasıyla faillere cesaret verenlere karşı mücadele edelim!" diyerek bildirimimizi dağıttık.

20 Şubat İstanbul/Arnavutköy

"Gelin; katillere değil de kadınlara barikat kuranlara, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkanlara karşı birlikte mücadele edelim!" çağrısıyla sokaklardaydık.

20 Şubat Antalya

Hukukçu üyelerimiz ve Psikolog Yasemin Koçer'in katılımıyla "Haklarımızı Biliyor muyuz?" etkinliğimizi il büromuzda gerçekleştirdik.

20 Şubat İstanbul/Esenyurt

"Yoksulluk derinleşiyor! Kriz büyüyor! Sen de gel bu gidişe dur diyelim!" çağrısıyla meydanlardaydık.

20 Şubat İstanbul/Beylikdüzü

"Haydi Başlıyoruz! En yaşamsal, en insani ihtiyaçlarımızı edinmek için yürüttüğümüz kavgaya büyüyor." diyerek sokaktaydık.

20 Şubat Ankara

"Gelin; 8 Mart'ta bulunduğumuz her yerde kadınların sesini, sözünü, öfkesini meydanlara taşıyalım!" çağrısında bulunduk.

20 Şubat İstanbul/Kadıköy

"Gelin; nafaka hakkımıza göz dikenlere, medeni kanunu değiştirmeye çalışanlara ve bizi yoksulluğa mahkum etmek isteyenlere inat vazgeçmiyoruz diyelim!" diyerek bildirimlerimizi dağıttık.

20 Şubat İstanbul/Kartal

"Ataerki ve kapitalizm; kadın düşmanlığını, emek sömürüsünü, transfobiye, LGBTI+fobiye, baskıyı ve şiddeti büyütüyor!" diyerek meydanlardaydık.

20 Şubat İstanbul/Avcılar

"Gelin, kadına yönelik şiddete, tacize, tecavüze, erkek adalete karşı örgütlenelim!" çağrısıyla bildirimlerimizi dağıttık.

20 Şubat İzmir/Bornova

"Biz kadınlar ne İstanbul Sözleşmesi'nden ne 6284 sayılı yasadandan ne de nafaka hakkımızdan vazgeçmiyoruz!" diyerek bildirimlerimizi dağıttık.

23 Şubat İstanbul/Kağıthane

"8 Mart'ta Sokaklara!" çağrısıyla dağıttık.

23 Şubat İstanbul/Sancaktepe

"Cezasızlığa, faileri aklayan adalete, nafaka hakkımıza göz dikenlere karşı sokaklar, meydanlar bizim!" diyerek bildirimlerimizi dağıttık.

24 Şubat İstanbul

TİP Beyoğlu ilçe binamızda, Jinekolog Gizem Kaplan Yıldız'ın katılımı ile "Üreme Sağlığı ve HPV" üzerine konuşmak için bir aradaydık.

25 Şubat Edirne

Tüm kadınları 8 Mart'ta sokaklara çıkmaya davet ettik.

25 Şubat Urfa

8 Mart'a Giderken; el emeği ile üreten kadınları evlerinde ziyaret ettik.

26 Şubat Adana

8 Mart'a Giderken; Adana'daki tüm kadınları, erkek adalete, yoksulluğa, savaşa, eşitsizliğe karşı sokaklara çağırdık.

26 Şubat Kocaeli

8 Mart'a Giderken; yoksulluğa karşı mücadeleye ve İstanbul Sözleşmesi'nin yeniden imzalanıp uygulanması için tüm kadınları örgütlenmeye ve 8 Mart'ta sokaklara çağırdık.

26 Şubat İstanbul/Beykoz

"8 Mart'a Giderken; krizin sebebi biz değiliz faturasını da biz ödemeyeceğiz!" söylemiyle meydanlardaydık.

26 Şubat İstanbul/Üsküdar

"8 Mart'a Giderken; çarşı, pazar el yakıyor, yoksulluk şiddeti pekiştiriyor." diyerek sokaktaydık.

26 Şubat İstanbul/Ümraniye

"8 Mart'a Giderken; bize dayatılan rolleri reddediyoruz! "Kutsal aile" adı altında şiddeti meşrulaştırmanıza izin vermeyeceğiz." diyerek bildirimlerimizi dağıttık.

26 Şubat İstanbul/Ataşehir

"8 Mart'a Giderken; medeni kanunu değiştirmek isteyenler bilsinler ki ne haklarımızdan ne de hayatlarımızdan vazgeçmeye niyetimiz yok!" diyerek meydanlardaydık.

26 Şubat İstanbul/Bakırköy

"8 Mart'a Giderken; Diyanet'e değil kadınlara bütçe demek için alanlardayız!"

26 Şubat İstanbul/Küçükçekmece

8 Mart'a Giderken; kadın katillerine uygulanan indirimlere karşı "kirpiğimiz yere düşmesin" diyen ve hayatlarını savunan tüm kadınlar için sokaktayız!

Eşitlikte, Özgürlükte, Yaşamda İnat Kazanacak!